

Komendant Stołeczny Policji

PC- 214 /122/21

Warszawa, dnia 21 stycznia 2021 roku

**Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich**

**Al. Solidarności 77
00 - 090 Warszawa**

Szanowny Panie Rzeczniku!

W nawiązaniu do pisma KMP.570.11.2020.MZ z 10 stycznia 2021 roku w sprawie odniesienia się do treści zaleceń „Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji „ad hoc” komisariatów i pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia, znajdujących się w jednostkach podległych Komendzie Stołecznej Policji oraz Komendzie Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu” z dnia 11 stycznia 2021 roku przedstawiam informacje w przedmiotowym zakresie w odniesieniu do poszczególnych zaleceń ujętych w powyższym dokumencie.

Odnosząc się do pierwszego z zaleceń przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur informuję, że prawo do odbywania spotkań osoby zatrzymanej z obrońcą w warunkach poufności określone zostało w art. 245 § 1 k.p.k., który przewiduje ograniczenie swobodnego kontaktu zatrzymanego z adwokatem lub radcą prawnym poprzez możliwość zastrzeżenia obecności zatrzymującego w trakcie bezpośredniej rozmowy między nimi. Ustawodawca wprowadził w tym przypadku podwójny kwantyfikator obostrzający warunki, w jakich może dojść do takiego ograniczenia, poprzez określenie, iż jest to możliwe w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami. Sposób sformułowania tej przesłanki wskazuje na ekstraordynaryjny charakter tej sytuacji, która w żadnej mierze nie może oscyłować w kierunku zasady (komentarz do art. 245 k.p.k., T. I red. Drajewicz 2020, wyd. 1/Skwarczyński). Działania funkcjonariuszy Policji opierają się na dbałości o dobro postępowania przygotowawczego z uwzględnieniem obowiązujących norm prawnych. Dlatego też zalecenia KMPT w tym zakresie, z przyczyn obiektywnych nie mogą być realizowane bezkrytycznie. **(zalecenie nr 1).**

Sceptycznie należy się odnieść także do zalecenia dotyczącego sporządzenia listy adwokatów i radców prawnych, uprawnionych do pełnienia roli obrońcy, na terenie właściwości odpowiedniego samorządu prawniczego, informowanie o jej istnieniu osoby zatrzymane i udostępnianie jej, w przypadku zgłoszenia takiej chęci. Obowiązujące przepisy prawa wskazują, że o prawie do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym oraz do odbycia bezpośredniej z nim rozmowy należy zatrzymanego pouczyć. Jeżeli zatrzymany zażąda kontaktu z wymienionymi osobami, obowiązkiem organu prowadzącego postępowanie jest jego umożliwienie. Organ zatrzymujący nie jest jednak zobligowany *ex officio* zabiegać o zapewnienie osobie zatrzymanej kontaktu z nimi (por. Hofmański, KPK. Komentarz, t. I, 2007, s. 1096). Niezależnie od powyższego wskazać także należy, że ustawodawca określił w sposób jednoznaczny organ zobowiązany do sporządzenia przedmiotowej listy. Zgodnie z art. 245 § 2

k.p.k. - przepis art. 517j § 1 k.p.k. oraz przepisy wydane na podstawie art. 517j § 2 k.p.k. stosuje się odpowiednio. Oznacza to, że osoba zatrzymana może skorzystać z pomocy adwokata lub radcy pełniącego dyżur dla potrzeb postępowań przyspieszonych, o których mowa w rozdziale 54a k.p.k. Tryb organizacji tych dyżurów został określony rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym. Zgodnie z § 4 wskazanego rozporządzenia odpowiedzialnym za sporządzenie listy jest prezes właściwego sądu rejonowego. W przypadku, gdy zatrzymany żąda kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, zgodnie z § 8 rozporządzenia, lista ta jest mu udostępniana. Niezależnie od powyższego, w celu pełnego zabezpieczenia prawa osoby zatrzymanej do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym osobom zatrzymanym umożliwia się na ich żądanie dostęp do listy adwokatów i radców prawnych zamieszczonych m.in. na stronie internetowej odpowiednio www.rejestradwokatow.pl oraz www.bip.oripwarszawa.pl (**zalecenie nr 2**).

W zakresie zaleceń związanych z zawiadomieniem wskazanej przez zatrzymanego osoby o fakcie zatrzymania, stwierdzić należy, że obowiązek ten, poprzez odpowiednie stosowanie art. 261 k.p.k., spoczywa na Policji. Wskazany przepis nie przewiduje samodzielnego powiadomienia przez zatrzymanego wskazanej przez niego osoby o fakcie zatrzymania. Ustawodawca przewidział taką możliwość jedynie w art. 612 § 2 k.p.k., dotyczącym przypadku zatrzymania obywatela państwa obcego, któremu należy umożliwić na jego prośbę nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z właściwym urzędem konsularnym. Ponadto odnosząc się do czasu, w jakim ma nastąpić to zawiadomienie, ustawodawca wskazał, że ma ono nastąpić niezwłocznie, a zatem bez nieuzasadnionej zwłoki, co nie oznacza, że natychmiast. Czas ten, z przyczyn obiektywnych, może ulec wydłużeniu choćby przy dużej liczbie osób zatrzymanych. Zawiadamianie wskazanej osoby trzeciej przez osobę zatrzymaną jest realizowane na podstawie obowiązujących przepisów prawa (**zalecenie nr 3, 4, 5**).

W aspekcie badań lekarskich osób zatrzymanych stwierdzić należy, że są one wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie *badania lekarskich osób zatrzymanych przez Policję*. Na podstawie § 1 ust. 3 cyt. rozporządzenia osobę zatrzymaną poddaje się badaniu lekarskiemu w przypadku, gdy osoba ta oświadcza, że cierpi na schorzenia wymagające stałego lub okresowego leczenia, którego przerwanie powodowałoby zagrożenie życia lub zdrowia, żąda przeprowadzenia badania lekarskiego lub posiada widoczne obrażenia ciała niewskazujące na stan nagłego zagrożenia zdrowotnego. Ponadto osobę zatrzymaną poddaje się badaniu lekarskiemu w przypadku, gdy z posiadanych przez Policję informacji lub okoliczności zatrzymania wynika, że osobą zatrzymaną jest: kobieta w ciąży, kobieta karmiąca piersią, osoba chora zakaźnie, osoba z zaburzeniami psychicznymi, nieletni po spożyciu alkoholu lub innego, podobnie działającego środka. Przepisy prawa krajowego nie określają obowiązkowego badania lekarskiego każdej osoby zatrzymanej. Co więcej, w przypadku przeprowadzenia badań, które nie służą celom dowodowym, zatrzymany nie ma obowiązku poddania się nim. Zatrzymany sam decyduje, czy poddać się badaniom, czy nie. Zgodnie z § 8 wskazanego rozporządzenia brak zgody osoby zatrzymanej na udzielenie jej pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy, na przeprowadzenie badania lekarskiego lub wykonanie medycznych czynności ratunkowych, nie stanowi przeszkody w umieszczeniu tej osoby w pomieszczeniu przeznaczonym dla osób zatrzymanych. Niemniej jednak wszyscy zatrzymani, pomimo wstępnie przeprowadzonego przez zatrzymujących policjantów wywiadu, są przy przyjęciu do PdOZ szczegółowo rozpytywani o stan zdrowia, ewentualnie obrażenia i przyczynę ich powstania. W przypadku powstania wątpliwości, co do stanu zdrowia osoby zatrzymanej lub w wyniku przedstawionego przez nią żądania, jednostka Policji, w której dyspozycji osoba się znajduje zostaje niezwłocznie zobligowana

do zapewnienia mu badania lekarskiego, zakupu leków zgodnie ze wskazaniami lekarza i w razie konieczności nadzoru podczas dalszej opieki medycznej. W przypadku pogorszenia się stanu zdrowia, do osoby zatrzymanej przebywającej na terenie PdOZ, wzywane jest niezwłocznie pogotowie ratunkowe, które podejmuje decyzję co do dalszego postępowania i ewentualnej hospitalizacji **(zalecenie nr 6, 7)**.

W zakresie dokumentowania obrażeń osób zatrzymanych stwierdzić należy, że obrażenia te są dokumentowane w protokołach zatrzymania osoby. Ponadto, w przypadkach ujawnienia takich obrażeń, policjanci doprowadzający, przed osadzeniem osoby zatrzymanej są zobowiązani do sporządzenia notatki opisującej okoliczności powstania obrażeń, którą włącza się do dokumentacji pozostającej w dyspozycji Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych **(zalecenie nr 8)**

Wskazać należy, że zgodnie § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie *badania lekarskich osób zatrzymanych przez Policję*, decyzję o obecności policjanta w trakcie badania lekarskiego osoby zatrzymanej podejmuje lekarz wykonujący to badanie. Zazwyczaj sytuacje takie mają miejsce w przypadkach badania osób agresywnych lub co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie możliwości dokonania zamachu na zdrowie lub życie, również własne, czy też możliwości podjęcia próby ucieczki. Obecność policjanta ma na celu zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, zarówno prowadzącemu badanie lekarzowi jak też samemu badanemu **(zalecenie nr 9)**.

Sposób wykonywania czynności służbowych przez funkcjonariuszy Policji wobec osoby, a także zasady dotyczące zatrzymania osoby oraz kwestie podania swoich danych identyfikacyjnych przez policjanta przystępującego do czynności wobec osoby określa *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów*. Zapis § 2 cyt. rozporządzenia wskazuje, że policjant, który przystępuje do czynności służbowych, przy realizacji uprawnień wskazanych w art. 15 Ustawy o Policji podaje swój stopień, imię i nazwisko, w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, przyczynę podjęcia czynności służbowych, a na żądanie osoby, wobec której jest prowadzona czynność, podaje podstawę prawną podjęcia tej czynności. Obowiązek okazywania legitymacji służbowej w trakcie wykonywania uprawnień, wynika z treści § 2 ust. 2 cyt. rozporządzenia i dotyczy policjanta nieumundurowanego. Analogicznie jest w przypadku art. 61 Ustawy o Policji, który wskazuje na obowiązek okazywania legitymacji służbowej przy wykonywaniu czynności dochodzeniowo - śledczych przez nieumundurowanego policjanta. Podsumowując obowiązek okazywania legitymacji służbowej dotyczy policjanta, który w czasie wykonywania obowiązków służbowych nie ma obowiązku noszenia munduru **(zalecenie nr 10)**.

Zgodnie z zapisem § 5 ust. 2 *zarządzenia nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia „Komórki organizacyjne komend wojewódzkich (Stołecznej) Policji właściwe do spraw konwojowych koordynują i nadzorują realizację zadań w zakresie organizacji i pełnienia służby w pomieszczeniu”*. Zapisy wspomnianego zarządzenia nie regulują rejonizacji i rozmieszczenia osób zatrzymanych względem miejsca zatrzymania. Rozmieszczając osoby przyjęte do PdOZ należy stosować zapis § 7 pkt 2 *Regulaminu pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia*, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia MSW z dnia 4 czerwca 2012 roku w sprawie *pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych*

pomieszczeń, pokoi i izb. Przepis ten stanowi, że „Osoba przyjęta do pomieszczenia zajmuje wskazany przez policjanta odpowiadającego za funkcjonowanie lub pełniącego służbę w pomieszczeniu pokój dla osób zatrzymanych bądź doprowadzonych w celu wytrzeźwienia i miejsce wyznaczone do spania, przy czym: 1) osoby odmiennej płci umieszcza się oddzielnie, 2) osób doprowadzonych celu wytrzeźwienia nie umieszcza się w pokoju wspólnie z osobami trzeźwymi, 3) osób, które nie ukończyły 18 lat, nie umieszcza się w pokoju wspólnie z pełnoletnim.” (zalecenie nr 12 i 13).

Osoby zatrzymane, zgodnie z art. 244 § 2 k.p.k., są niezwłocznie informowane o przyczynach zatrzymania i przysługujących im prawach. Następnie podczas sporządzania dokumentacji procesowej zatrzymani otrzymują pisemne pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie *określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym*, z którym w każdej chwili mogą się ponownie zapoznać. Ponadto zgodnie z art. 244 § 3 k.p.k. informacje o przekazanych prawach są zaznaczone w protokole zatrzymania osoby, którego odpis doręczany jest zatrzymanemu. Zatrzymani, przed podpisaniem protokołu zatrzymania osoby, mogą się z nim zapoznać oraz zgłosić poprawki. Przed osadzeniem w PDOZ, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie *pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb*, osoba osadzona jest zapoznawana z Regulaminem PDOZ we właściwym dla niej języku. Stosowne potwierdzenie jest odnotowane na karcie zapoznania z Regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, co osadzony potwierdza własnoręcznym podpisem **(zalecenie nr 11 i 14)**.

Dokumentacja dotycząca osoby zatrzymanej prowadzona jest w sposób rzetelny zgodnie z obowiązującymi przepisami i każdorazowo poddawana jest sprawdzeniu pod kątem poprawności przez właściwą osobę nadzorującą lub uprawnionego przełożonego. Funkcjonariusze sporządzający dokumentację informowani są podczas prowadzonych szkoleń oraz kontroli służby pełnionej w PDOZ, o konieczności starannego i czytelnego sporządzania dokumentacji związanej z pobytem osób zatrzymanych **(zalecenie nr 15)**.

Funkcjonariusze Komendy Stołecznej Policji podejmując czynności służbowe wobec osób zatrzymanych mają obowiązek stosowania zasad etyki zawodowej policjanta. W zakresie bezwzględnego przestrzegania przez funkcjonariuszy obowiązku traktowania osób zatrzymanych w sposób respektujący ich godność w garnizonie stołecznym prowadzone są następujące działania: 1) przypominanie policjantom podczas odpraw służbowych o poszanowaniu godności człowieka w toku realizacji obowiązków służbowych w celu wyeliminowania zjawiska dyskryminacji oraz negatywnych stereotypów i uprzedzeń ze strony policjantów, a także niewłaściwych zachowań policjantów, 2) prowadzenie szkoleń w ramach zajęć lokalnego doskonalenia zawodowego w miejscu pełnienia służby/pracy w zakresie ochrony praw i wolności człowieka w działaniach Policji, zasad etyki zawodowej policjanta, przeciwdziałania stosowaniu tortur, taktyki i techniki przeprowadzania interwencji policyjnych - użycie środków przymusu bezpośredniego, zasad i sposobu pełnienia służby w PdOZ - prawidłowa realizacja zadań związanych z pobytem osób zatrzymanych oraz doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, metod i form wykonywania przez policjantów konwojów i doprowadzeń.

Zaznaczyć należy, że w 2020 roku w zakresie kształtowania właściwych postaw podczas realizacji czynności służbowych ponownie zapoznano policjantów z Zarządzeniem

nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 roku w sprawie zasad etyki zawodowej policjanta. Z powyższym dokumentem zapoznano się 7422 funkcjonariuszy. Jednocześnie w czerwcowym numerze Stołecznego Magazynu Policyjnego został zamieszczony artykuł Pełnomocnika Komendanta Stołecznego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka pn. „Etyka zawodowa policjanta”. W ramach działań informacyjno - edukacyjnych w obszarze ochrony praw człowieka oraz etyki zawodowej policjanta na bieżąco przekazywane są komórkom i jednostkom organizacyjnym KSP zalecenia oraz rekomendacje międzynarodowych oraz krajowych instytucji, stojących na straży ochrony praw i wolności człowieka (prawomocne orzeczenia sądów krajowych, raporty, analizy, rekomendacje, itp.), np.: raporty Rzecznika Prawa Obywatelskich z działalności w Polsce KMPT w 2017 roku oraz w 2018 roku, Raport Rzecznika Prawa Obywatelskich pt. „Wolność zgromadzeń w Polsce w latach 2016 - 2018”, publikację Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka „Praktyczny poradnik - Monitorowanie miejsc detencji, w których przebywają dzieci pozbawione wolności”, „Raport z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2019 rok”, „Sprawozdanie Podkomitetu ds. Zapobiegania Torturom oraz Innemu Okrutnemu, Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu z wizyty w Polsce w dniach 9 - 18 lipca 2018 roku”. Powyższe działania są realizowane na bieżąco **(zalecenie nr 16)**.

W obszarze podjęcia działań szkoleniowych wśród funkcjonariuszy w zakresie właściwego traktowania osób zatrzymanych, w garnizonie stołecznym w latach 2017 - 2019 realizowano na bieżąco zatwierdzony przez Komendanta Głównego Policji w dniu 2 sierpnia 2017 roku „Program doskonalenia zawodowego lokalnego w zakresie przeciwdziałania stosowaniu tortur”. W ramach realizacji przedmiotowego programu przez jednostki i komórki organizacyjne KSP łącznie w latach 2017 - 2019 przeprowadzono 517 edycji szkoleniowych, w ramach których przeszkolonych zostało 9725 policjantów garnizonu stołecznego. Natomiast w 2020 roku podczas 22 edycji szkoleniowych - przeszkolono 515 policjantów. Powyższy program będzie dalej kontynuowany po przywróceniu możliwości organizowania szkoleń. Ponadto funkcjonariusze realizujący czynności służbowe w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, objęci są planem doskonalenia zawodowego i uczestniczą w szkoleniach z zakresu metod i form wykonywania zadań w PDOZ, zgodnie z charakterem realizowanych obowiązków służbowych. Przyjęto także możliwość rozszerzenia zakresu tematycznego szkoleń o zagadnienia związane z międzynarodowymi standardami ochrony praw człowieka i prewencji tortur w zakresie zapobiegania i minimalizowania użycia przemocy w kontekście zatrzymania oraz tematyki związanej z Protokołem Stambulskim **(zalecenie nr 17)**.

W aspekcie zapoznania funkcjonariuszy z treścią pism Dyrektora Gabinetu Komendanta Głównego Policji z dnia 2 lipca 2019 roku, dotyczących mandatu KMPT i uprawnień z niego wynikających - we wrześniu 2019 roku oraz w listopadzie 2020 roku przekazano do jednostek i komórek organizacyjnych KSP powyższe pisma (l.dz. Kpp-5054/4583/19 z dnia 2 lipca 2019 roku. Z przedmiotowymi dokumentami w 2019 roku zostało zapoznanych 6302 policjantów, a w 2020 roku 4001 policjantów.

Ponadto w 2019 roku przeprowadzone zostało z udziałem przedstawicieli KMPT szkolenie dla kierowników jednostek i komórek organizacyjnych KSP oraz ich zastępców, a także osób odpowiedzialnych za obsługę policyjnych miejsc detencji, pn. „Rola Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur w zapobieganiu przejawom złego traktowania w policyjnych miejscach zatrzymań”. W szkoleniu udział wzięło 41 osób **(zalecenie nr 18)**.

W zakresie realizacji rekomendacji ujętych w przedmiotowym raporcie w garnizonie stołecznym zaplanowano następujące przedsięwzięcia: kontynuowanie w 2021 roku szkoleń w ramach zajęć lokalnego doskonalenia zawodowego w miejscu pełnienia służby/pracy w zakresie ochrony praw i wolności człowieka w działaniach Policji, zasad etyki zawodowej

policjanta, przeciwdziałania stosowaniu tortur, taktyki i techniki przeprowadzenia interwencji policyjnych - użycie środków przymusu bezpośredniego, zasad i sposobu pełnienia służby w PdOZ - prawidłowa realizacja zadań związanych z pobytem osób zatrzymanych oraz doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, metod i form wykonywania przez policjantów konwojów i doprowadzeń. Ponadto zapoznanie policjantów z treścią Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji „ad hoc” komisariatów i pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia, znajdujących się w jednostkach podległych Komendzie Stołecznej Policji oraz Komendzie Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu”. Kontynuowanie przekazywania informacji do jednostek i komórek organizacyjnych KSP w kwestii stanowiska Biura Kadr, Szkolenia i Obsługi Prawnej KGP (l.dz. Kpp-5054/4583/19 z dnia 2 lipca 2019 roku) w zakresie uprawnień i metodologii pracy Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur Biura Rzecznika Praw Obywatelskich celem ponownego zapoznania policjantów z przedmiotowym dokumentem.

Podczas badań lekarskich policjanci zdejmują kajdanki osobom między innymi w celu swobodnego przeprowadzenia badania przez lekarza. Jednak w przypadku zaistnienia sytuacji, gdy zagrożone może być życie i zdrowie osoby zatrzymanej, personelu medycznego lub policjanta, nieuniknione jest stosowanie wskazanego środka **(zalecenie nr 19 i 20)**.

Stosowanie środków przymusu bezpośredniego, regulują przepisy ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o *środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*. Funkcjonariusze Policji używają środków przymusu bezpośredniego zgodnie z zapisami wskazanej ustawy, tj. w sposób niezbędny do osiągnięcia celów tego użycia, proporcjonalnie do stopnia zagrożenia, wybierając środek o możliwie jak najmniejszej dolegliwości, na podstawie uprawnień do zastosowania środków przymusu bezpośredniego określonych w art. 11 cytowanej ustawy. Stopień natężenia użycia wskazanych środków przymusu bezpośredniego zależy od zachowania osób, wobec których jest on użyty, a policjanci zaprzestają używania środków przymusu bezpośredniego po osiągnięciu celu ich użycia **(zalecenie nr 21 i 22)**.

Odnosząc się do zalecenia dotyczącego zaprzestania praktyki rutynowej kontroli osobistej zatrzymanych, stwierdzić należy, że czynność ta nie jest czynnością wykonywaną rutynowo. Obowiązek sprawdzenia osób zatrzymanych przed osadzeniem/wydaniem z PdOZ wynika z § 16 pkt 3, § 17 pkt 2, § 18 pkt 2 oraz § 21 Zarządzenia nr 130 z dnia 7 sierpnia 2012 r. Komendanta Głównego Policji w sprawie *metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia*. Sprawdzenie to może być realizowane w ramach sprawdzenia prewencyjnego, o którym mowa w art. 15g ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji* lub kontroli osobistej, której sposób przeprowadzenia określa art. 15d tej ustawy. Celem sprawdzenia prewencyjnego jest znalezienie i odebranie przedmiotów, których użycie ze względu na ich właściwości mogłoby spowodować zagrożenie życia lub zdrowia lub bezpieczeństwa przeprowadzonych czynności (doprowadzenia, zatrzymywania osadzania, przemieszczania). Chodzi przy tym o zapobieżenie zagrożeniom dla bezpieczeństwa osób poddawanych sprawdzeniu, jak również funkcjonariuszy Policji wykonujących czynności w stosunku do tych osób, a także zapobieżenie ze strony osób zatrzymanych, zagrożeniom bezpieczeństwa, życia i zdrowia innych osób. *Dokonanie kontroli osobistej możliwe jest natomiast tylko w granicach realizacji zadań ustawowo nałożonych na Policję, gdy wystąpi przynajmniej jedna przesłanka przeprowadzenia kontroli, do których należą: istnienie uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary (podobnie jak przy przeszukaniu, także w odniesieniu do kontroli osobistej ustawodawca nie ograniczył możliwości dokonania tej czynności tylko do osoby podejrzanej o popełnienie czynu zabronionego; w związku z brakiem wyraźnej regulacji należy więc przyjąć, że kontrola może być dokonana także w stosunku do osób, które nie są podejrzane o popełnienie czynu zabronionego, ale mogą*

posiadać przy sobie przedmioty mające związek z takim czynem. Czynem zabronionym jest zachowanie o znamionach określonych w ustawie karnej jako przestępstwo albo wykroczenie) lub istnieje uzasadnione podejrzenie posiadania przez osobę lub uzasadnione przypuszczenie użycia do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary:

- broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary (inny niebezpieczny przedmiot to przedmiot, którego użycie może spowodować śmierć człowieka lub jego uszczerbek na zdrowiu. Jest on pod tym względem podobny do broni palnej, a w zależności od okoliczności może to być np. nóż, maczeta, kij baseballowy, kula na tańcuchu, kastet, tom żelazny) lub
- przedmiotów, których posiadanie jest zabronione (np. broń, materiały wybuchowe, środki odurzające, substancje psychotropowe i ich prekursory), lub
- przedmiotów mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań Policji (ustawa nie wprowadza przy tym ograniczenia tylko do postępowania karnego, czy postępowania w sprawach o wykroczenia, ale obejmuje wszystkie, które prowadzone są w związku z realizacją ustawowych zadań Policji, np. postępowanie w sprawie wydania pozwolenia na broń),
- przedmiotów podlegających przypadkowi (przede wszystkim przedmioty pochodzące z przestępstwa). (por. komentarz do art. 15 UoP red. Chałubińska-Jentkiewicz 2020, wyd. 1/Karaźniewicz). Kontrola osobista osoby zatrzymanej następuje na zasadach i w warunkach określonych w przepisach art. 15d ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Policjanci dokonują kontroli osobistej w sposób najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej kontroli. Podczas sprawdzania osoba kontrolowana jest częściowo ubrana. Policjant najpierw sprawdza część odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej części umożliwia osobie kontrolowanej włożenie odzieży już sprawdzonej. W tym wypadku wskazać należy, że taktyka prowadzenia czynności wymaga upewnienia się, czy takie przedmioty nie zostały ukryte w otworach naturalnych ciała. W odróżnieniu do prewencyjnego sprawdzenia osoby, z kontroli osobistej, na żądanie osoby kontrolowanej, sporządza się protokół. Ponadto, osobie kontrolowanej, o czym jest ona pouczana, przysługuje zażalenie do właściwego sądu rejonowego, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania. W praktyce, niejednokrotnie dla osoby zatrzymanej, sprawdzenie prewencyjne jest czynnością tożsamą z kontrolą osobistą i tak potocznie czynność ta jest określana, co może sugerować jej rutynowe przeprowadzanie **(zalecenie nr 23, 24, 25)**.

Odnosząc się do kwestii zapewnienia osobom zatrzymanym przebywającym na komisariatach dostępu do wody pitnej oraz środków ochrony osobistej dla policjantów i osób zatrzymanych informuję, że policjanci wyposażeni są w środki ochrony indywidualnej (ochrona dróg oddechowych – maseczki FFP2/FFP3, ochronę rąk - jednorazowe rękawiczki nitylowe, płyny do dezynfekcji rąk). Ponadto w PdOZ funkcjonariusze dysponują płynami dezynfekującymi do rąk i powierzchni oraz dodatkowymi maseczkami, które wydawane są osobom zatrzymanym. Ponadto w planach dowódców akcji/operacji policyjnych począwszy od maja 2020 roku umieszczane są zadania do realizacji dla wszystkich dowódców odcinków/podoperacji w zakresie zapewnienia podległym policjantom pakietów ochrony osobistej, niezbędnych podczas realizacji zadań oraz osobom zatrzymanym. Przeciwdziałając rozprzestrzenianiu się koronawirusa SARS-CoV-2, w Wydziale Zaopatrzenia KSP raz w tygodniu wydawane są znaczne ilości przedmiotowego asortymentu do użytku bieżącego. Kierownicy danej jednostki/komórki KSP zobowiązani są tak zorganizować wewnętrzną dystrybucję, aby woda butelkowana, rękawiczki nitylowe, maseczki ochronne oraz płyny do dezynfekcji rąk trafiły również na wyposażenie podległych im PdOZ oraz do użytku dla policjantów i osób, wobec których prowadzone są czynności

służbowe z ich udziałem. Informuję, że w garnizonie stołecznym wprowadzono opracowaną przy udziale Mazowieckiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego „Procedurę bezpieczeństwa i higieny służby w trakcie działań w warunkach zagrożenia koronawirusem” z dnia 20 sierpnia 2020 r., zatwierdzonej przez Zastępcę Komendanta Stołecznego Policji.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, kwestia przydatności wody kranowej do picia, została szczegółowo przedstawiona m. in. na wskazanej stronie internetowej: <https://www.mpwik.com.pl/view/jakosc-wody> (**zalecenie nr 26 i 28**).

Zgodnie z § 10 ust 1 Regulaminu pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, stanowiącego załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb, osobie zatrzymanej osadzonej w PdOZ zapewnia się posiłek, w tym co najmniej jeden gorący, wydawany trzy razy dziennie oraz napoje w celu zaspokojenia pragnienia. Osadzony w sytuacji, gdy wymaga tego stan zdrowia, otrzymuje posiłki z uwzględnieniem diety według wskazań lekarza. Posiłki wydawane są po upływie 5 godzin od chwili umieszczenia osoby zatrzymanej w pomieszczeniu. Ponadto jeżeli osoba osadzona w PdOZ zgłosi, że stosuje określoną dietę (np. wegańską), taki posiłek w miarę możliwości jest jej zapewniany (**zalecenie nr 27**).

Odnosząc się do kwestii dotyczącej punktu 6.2.1 przedmiotowego Raportu informuję, że w dniu 2 listopada 2020 r. do Komendy Stołecznej Policji wpłynęło wystąpienie I.dz. II.519.1574.2020.KM Naczelnika Wydziału Zespołu Prawa Karnego Biura Rzecznika Praw Obywatelskich Pana Piotra Soboty z dnia 30 października 2020 r., dotyczące skargi Pana Michała K. na interwencję podjętą wobec niego w nocy 27 października 2020 r. ok. godz. 2.00 w Warszawie na pl. Trzech Krzyży. W związku z zarzutami sformułowanymi w powyższej interwencji w Wydziale Kadr KSP wdrożono czynności z Rozdziału 10 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, w zakresie uwag sformułowanych wobec policjantów Oddziału Prewencji Policji w Warszawie. Czynności pozostają w toku. Ponadto przedmiotową korespondencję przekazano do:

- Biura Spraw Wewnętrznych Policji,
- Prokuratury Rejonowej Warszawa-Śródmieście Północ w Warszawie, w celu dokonania oceny prawnokarnej,
- Komendantowi Rejonowemu Policji Warszawa I celem nadania biegu i przekazania do właściwego sądu z uwagi na fakt, iż sformułowane w przestanej skardze uwagi stanowiły m.in. zażalenie na zatrzymanie,
- Stołecznego Ośrodka dla Osób Nietrzeźwych przy ul. Kolskiej w Warszawie z uwagi na kierowane w przedmiotowej skardze uwagi pod adresem pracowników wymienionej placówki.

O sposobie procedowania w powyższej sprawie zawiadomiono wnoszącego skargę oraz udzielono odpowiedzi na wystąpienie z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich I.dz. II.519.1574.2020.KM z dnia 30 października 2020 r., informując o dotychczas podjętych działaniach.

W zakresie materiałów przekazanych do oceny prawnokarnej, informuję, że w dniu 19 listopada 2020 r. w przedmiotowej sprawie prokurator Prokuratury Rejonowej Warszawa Śródmieście Pan Dariusz Korneluk wydał postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania. Decyzja jest prawomocna (sygn. akt I Ds. 967.2020.DK).

Z informacji przekazanych przez Komendanta Rejonowego Policji Warszawa I wynika,

że przedmiotowe zażalenie Pana Michała K. zostało przekazane do Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie V Wydział Karny w dniu 12 listopada 2020 r. (sygn. 2 Kp 2973/20). Termin posiedzenia nie został wyznaczony.

Ponadto w Wydziale do Walki z Przestępczością Przeciwno Życiu i Zdrowiu KRP Warszawa I prowadzone jest pod nadzorem Prokuratury Rejonowej Warszawa Śródmieście (syg. akt 2Ds. 1593.2020.EŁ) postępowanie przygotowawcze l.dz. KRP-PZ-4888/20, w sprawie naruszenia nietykalności cielesnej oraz znieważenia interweniujących funkcjonariuszy Policji sf. post. Damiana Chmiel i post. Dariusza Hyb w dniu 27 października 2020 r. przy Placu Trzech Krzyży w Warszawie przez Michała K. Postępowanie pozostaje w toku.

Odnosząc się do kwestii, dotyczącej przetransportowywania osób zatrzymanych do miejsc prawnej izolacji informuję, że Zarządzenie nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 r. w sprawie *metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* nie reguluje rejonizacji i rozmieszczenia osób zatrzymanych pod względem miejsca zatrzymania. Umieszczenie osoby zatrzymanej w wybranym PdOZ podyktowane jest między innymi dostępnością miejsc, płcią lub wiekiem osoby zatrzymanej, stosowaną izolacją od innych osób zatrzymanych w danej sprawie, osób tymczasowo aresztowanych od innych osób zatrzymanych, którym nie przedstawiono jeszcze zarzutów, stanem zdrowia (w tym chorobą zakaźną) osoby zatrzymanej. Próba umieszczenia kilku lub kilkunastu osób w krótkim czasie w jednym pomieszczeniu powoduje jednocześnie znaczne wydłużenie czasu przyjęcia (konieczność oczekiwania w kolejce), przez co znacznie ograniczona jest możliwość realizacji praw osoby zatrzymanej do wypoczynku, otrzymania posiłku oraz zaspokojenia potrzeb fizjologicznych.

Biorąc także pod uwagę dotychczasowe doświadczenia z przebiegu zabezpieczeń policyjnych protestów społecznych, które miały miejsce w ostatnim czasie w Warszawie, trudno jest przewidzieć zachowanie ich uczestników, co w istotny sposób przekłada się na liczbę osób zatrzymanych. Nadmieniam, że oprócz osób zatrzymywanych podczas protestów również zatrzymywane są osoby do innych spraw niezwiązanych z protestami, w tym również doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. W celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom zatrzymanym, a także zapewnienia właściwego funkcjonowania jednostek Policji garnizonu stołecznego w trakcie prowadzonych zabezpieczeń, w przypadku znacznej ilości osób zatrzymanych, na bieżąco przyjmowane są rozwiązania co do przewożenia osób zatrzymanych do komend powiatowych Policji garnizonu stołecznego Policji, a w dalszej kolejności do komend rejonowych, które stanowią rezerwę. Powyższe odnosi się **również do zalecenia nr 12 i 13.**

Podkreślenia wymaga, że zalecenia wskazane w przedmiotowym raporcie odnoszą się do rozwiązań systemowych, a Policji, jako organowi administracji publicznej, nie przypisano roli ustawodawczej. Policja działa na podstawie i w granicach obowiązujących przepisów prawa (art. 7 Konstytucji RP).

Zaznaczyć należy, że przedmiotowy raport KMPT opiera się głównie na relacjach osób zatrzymanych, nie uwzględnia stanowiska Policji, obowiązujących przepisów oraz faktu, że podczas prowadzenia działań sprawą priorytetową jest zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz życia i zdrowia ludzkiego, można przyjąć, że dokument ten zawiera niepełny obraz zaistniałych zdarzeń.

Jednocześnie w kontekście przytoczonych w treści raportu zanonimizowanych przypadków nieprawidłowości sygnalizowanych w rozmowach z członkami KMPT należy podkreślić, że jeżeli w przekonaniu konkretnych osób doszło do naruszenia przez Policję ich praw, mogą one skorzystać z instytucji złożenia skargi w trybie administracyjnym lub zawiadomienia o przestępstwie, które niezależnie od Policji zbada Prokuratura. Legalność, zasadność i prawidłowość zatrzymania po złożeniu zażalenia podlega z kolei ocenie

niezawisłego sądu, zgodnie z art. 246 k.p.k. Ponadto wskazać należy określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. w sprawie postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów, uprawnienie osoby, wobec której funkcjonariusz Policji podjął czynności służbowe – do złożenia do właściwego miejscowo prokuratora zażalenia na sposób przeprowadzenia tych czynności.

W świetle przedstawionych zaleceń, przed publikacją raportu KMPT stosowne byłoby podjęcie działań mających na celu ustalenie przez członków KMPT stanowiska obu stron.

Z wyrazami szacunku

KOMENDANT STOLICZNY POLICJI
p.o.

nadinsp. Paweł DZIERŻAK

